

СТАНОВИЩЕ

От: доц. д-р Стефан Йорданов Кирилов

ВУ: Колеж по туризъм - Благоевград

Научна специалност: „Икономика и управление /Туризъм/“, професионално направление
3.9. „Туризъм“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Икономика и управление на туризма“ в Югозападен университет „Неофит Рилски“ - Благоевград

Автор на дисертационния труд: **Ивета Иванова Волева - Петрова**

Тема на дисертационния труд: **„Разширяване пазарното влияние на туристическите дестинации чрез образователен туризъм“**

Научен ръководител: проф. д-р Преслав Димитров

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 3156/16.12.2021 г. на Ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски“ - Благоевград

1. Информация за дисертанта

Докторантката Ивета Волева – Петрова се е обучавала по докторска програма към катедра „Туризъм“ към Стопанския факултет на Югозападен университет „Неофит Рилски“, по научна специалност „Икономика и управление на туризма“. Обучението е осъществено в редовна форма от месец януари 2018 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

2.1. Структура и обем на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем от 238 страници. В структурно отношение той включва увод, три глави, заключение (общо 187 страници), библиография и приложения. Изложението съдържа илюстративен материал от 39 таблици и 65 фигури. Библиографията на дисертационния труд включва 194 заглавия, от които 40 на български, 10 на руски и 144

на английски език. Обемът на приложенията е /8 на брой/ е 31 страници и включва модели на използваните анкетни карти за проведените анкетни проучвания.

Дисертационният труд е логически издържан. Той се отличава с правилна структура и сравнително добър баланс между отделните три глави, които са със следния обем: 54, 58 и 60 стандартни страници.

Положителна страна на разработката са изводите, формулирани в края на всяка от главите (вж. с. 67-68, с. 125-127 и с. 186-188).

2.2. Оценка за: актуалност на темата; цел; задачи; обект; предмет; основна теза; използвана научна литература

Образователният туризъм, неговото развитие и възможности разкриват голям потенциал за развитие на туризма за една дестинация, като Република България. Направената съпоставка между управлението и развитието на образователния туризъм в Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия и възможностите за развитието му в България, показва нови възможности за постигане на положително икономическото и социално развитие на страната. Управлението на Обединеното кралство на Великобритания и Северна Ирландия е анализирано релевантно ползите от привличането и задържането на чуждестранни студенти. Целенасоченото развитие на висшето образование, с цел привличане на потенциални чуждестранни студенти, води до редица икономически ползи, които биха могли да бъдат постигнати и в България. Потенциалът на страната за развитието на образователен туризъм е налице, но липсата на целенасоченост и комплексност на секторите образование и туризъм затрудняват постигането на по-добри резултати. В този смисъл изследваната в дисертационния труд проблематика се отличава с особена актуалност и научна и приложна значимост.

Доброто познаване на проблема е позволило на докторантката да определи правилно целта, задачите, обекта и предмета на научното изследване. Основната цел е да направи анализ и оценка на потенциала на образователния туризъм на примера на разглежданите туристически дестинации - Обединеното кралство на Великобритания и Северна Ирландия и България. Въз основа, именно на този анализ е възможно да бъдат изведени предложения за основни насоки за развитие на образователния туризъм в България (вж с. 10 на дисертационния труд). Формулирани са шест изследователски задачи. В съответствие с целта са определени обектът и предметът на изследването.

Основаната изследователска теза на дисертацията е, че образователният туризъм може да се използва като основа за увеличаване броя на чуждестранните туристически пристигания. Като в основата на това увеличение стои броят на пребиваващите чуждестранни студенти, обучаващи се в съответната страна. Фактът, че чуждестранните студенти обикновено престояват в съответната страна повече от една година, предизвиква необходимостта и желанието те да бъдат посетени от техни роднини и приятели, и ако тази необходимост бъде правилно стимулирана и се създадат необходимите условия, то образователният туризъм може да доведе до увеличаване не само на броя на чуждестранните

посещения, но и до значително увеличаване на приходите от международен туризъм (с. 9 на дисертационния труд).

Проучена и анализирана е голям обем научна литература, което е допринесло за задълбоченото разглеждане на проблема. Източниците са цитирани коректно.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

3.1. Основни резултати

В дисертационния труд не са ясно очертани основните научни и научно-приложни резултати. Изведени са такива, свързани с направен анализ по критериите и показателите за оценяване на пазарното влияние на туристически дестинации, прилагачи образователен туризъм – Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия и България въз основа на анализиранияте резултати от анкетните карти и експертни мнение.

3.2. Оценка на използваната методология

За постигането на целта и доказването на основната изследователска теза са използвани подходящи методи и подходи: емпирично проучване на чуждестранните студентски общности на студентите в Обединеното кралство на Великобритания и Северна Ирландия и България; онлайн анкетирание, като е създадена и разпространена анкетна карта на английски език, включваща 30 на брой отворени и затворени въпроса; използвани и адаптирани са методите за измерване на конкурентоспособността, разработени от Портър и Каплан и доразвити за нуждите на туристическата индустрия в България от проф. М. Рибов, проф. М. Воденска и проф. Ст. Маринов; използвани са оценъчни точкови карти, оценени от експерти в различни сфери на образованието и туризма; проучване на значителен брой литературни източници, специализирани печатни и електронни издания в областта на туризма, образователния туризъм, образованието и пазарното позициониране и на редица данни от НСИ, ЮНЕСКО, Агенцията за статистика във висшето образование Обединеното кралство на Великобритания и Северна Ирландия; използване на възможностите на социалните медии и онлайн студентски общности и групи във Facebook, WhatsApp и Viber.

В дисертационния труд висока оценка може да бъде дадена на приложените изследователски методи и подходи, тъй като същите са адаптирани с оглед напрана на обща комплексна оценка на качеството, с цел сравнителен анализ както по отделни критерии и показатели, така и като цялостна оценка на потенциала на чуждестранните студенти в Обединеното кралство на Великобритания и Северна Ирландия и България за генериране на образователен туризъм.

3.3. Изпълнение на поставените цел и задачи

Имайки предвид получените резултати при апробацията на изследването и направените анализи и изводи в трета глава, може да се посочи, че докторантката Ивета Волева – Петрова е успяла да реализира поставените в дисертационния труд основна цел и изследователски задачи и да защити научната си теза.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

4.1. Кратка оценка за приносите, посочени от дисертанта

Ивета Волева – Петрова е формулирала 5 научни приноса. Те разкриват точно постигнатите научни и приложни резултати. Смятам, че приносите са лично постижение на докторантката.

4.2. Основни научни и научно-приложни приноси

Приемайки посочените в дисертационния труд пет научни приноси, считам, че особено важно теоретично и практическо значение има адаптирането на методологията за обща комплексна оценка на качеството, с цел сравнителен анализ както по отделни критерии и показатели, така и като цялостна оценка на потенциала на чуждестранните студенти в Обединеното кралство на Великобритания и Северна Ирландия и България за генериране на образователен туризъм. Също така, значим приносен момент на разработката е емпиричното проучване на общностите на чуждестранните студенти в Обединеното кралство на Великобритания и Северна Ирландия и България, като източник на привличане на международни туристически посещения.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Резултатите от дисертационното изследване са представени в четири публикации /с общ обем 34 страници/ по темата на дисертационния труд, които отразяват същностни страни на разглежданата проблематика – две статии и два доклада пред научни конференции. И четирите публикации са авторови и са публикувани в реферирани издания България. Докторантката няма публикации в чужбина, макар, че две от публикациите са на английски език. Те са достояние на широк кръг от читатели.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е с обем от 56 страници и е изготвен съобразно изискванията. Той разкрива основните аспекти на дисертационния труд. На места се забелязва изместване на текста от фигурите и таблиците /напр. с. 11-12, с. 20-21, с. 27-28, 40-41 и 47-48/.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Като оценявам високо постигнатото в дисертационното изследване, считам че Ивета Волева – Петрова би могла да продължи и задълбочи научните си изследвания в областта на пазарното влияние на туристическите дестинации чрез образователен туризъм.

Основната бележка по дисертационния труд е свързана с оформлението /напр. с. 17-18, с. 30-31, с. 35-36, 50-51, 56-57, 78-79, 85-86, 116-117, 129-138, 140-141, 143-144 и 153-154/. В полза на докторантката, би било обръщайки внимание на правилното

систематизиране на фигурите, таблиците и графиките в отделните три глави от дисертацията. Така напр. в Глава първа, на с. 36 табл. 1.7, трябва да е табл. 1.1, на с. 40, табл. 1.8., трябва да е табл. 1.2 и пр.

Препоръчвам на докторанта да продължи да публикува резултатите от свои научни изследвания, като насочи вниманието си към авторитетни чуждестранни реферирани и индексирани издания, което би популяризирило нейните идеи в научните среди, извън България.

Към докторантката имам следните *въпроси*:

1. Според Вас, какви могат да бъдат основните дългосрочни перспективи за развитие на образователния туризъм в България?
2. Тази специализирана форма на туризъм би ли се наложила като основна в бъдеще?

8. Заключение

Разработеният дисертационен труд притежава висока стойност и оригинален научно-приложен характер. Той отговаря на изискванията за самостоятелно изследване с теоретични и приложни приноси. Съдържа важни изследователски резултати и конкретни идеи с теоретичен и практически характер.

Отчитайки положителните качества на дисертационния труд считам, че той съответства на изискванията за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

На основата на безспорните научни приноси и съществената научно-приложна значимост на дисертационния труд изразявам своето положително становище и ще гласувам на Ивета Иванова Волева – Петрова да бъде присъдена образователната и научна степен „**доктор**“ по научната специалност „Икономика и управление на туризма“.

04.01.2022 г.

Благоевград

Подпис:

/доц. д-р Стефан Й. Кирилов/